WIKIPEDIA

Dialett alsazian

Quest articol chì l'è scrivuu in lombard, grafia milanesa.

El **dialett alsazian** (nòmm local: *Elsassisch* o *Elsässerditsch*; in todesch: *Elsässisch*, o *Elsässerdeutsch*) l'è on dialett del todesch alemann parlaa in la pupart de la region francesa de l'Alsazia (in del tocch pussee a nòrd de l'Alsazia, la lengua del loeugh, inscambi, l'è 'l Franch, on dialett todesch central e minga del sud come l'Aleman). L'area alsaziana, oltra che col mond neolatin di lengov d'oïl, la confina cont i parlad todesch centrai, compagn del Lothringer Platt. L'alsazian el ris'cia l'estinzion.

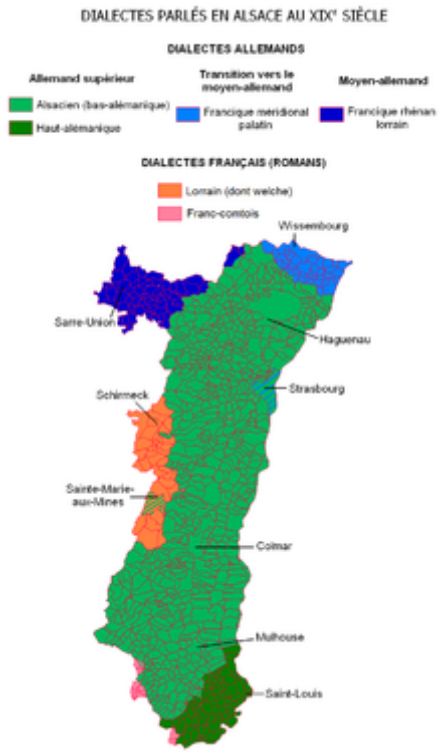

I parlà regionai de l'Alsazia

Cuntegnüü

Classificazion

Esempi de Paroll Alsazian
Toponomastiga

S'Elsässisch hitt: l'Alsazian al didincoeu

Vos correlaa

Classificazion

- Lengov indoeuropei
  - Lengov germanigh
    - Lengov germanigh occidentai
      - Todesch de sora (*Hochdeutsch*)
        - Todesch alemann (*Alemannisch*)
          - Bass alemann (*Niederalemannisch*)
            - Alsazian

Esempi de Paroll Alsazian

Lumbard	Alsazian	Volt Alemann	Todesch Standard	Dialet Svev	Franzes
cà	Hüüs [hyˑs]	Huus	Haus	Hous	maison
loud	lüüt [lyˑd̥]	luut	laut	lout	bruyant
gent/popul	Lit [lɪd̥]	Lüt	Leute	Leid	gens/peuple
incö	hit [hɪd̥]	Hüt	heute	heid	aujourd'hui
bel	schen [ʃeːn]	schö	schön	sche	belle/beau
tera	Ard [aˑrd̥]	Ärd	Erde	Erd	terre
scighera	Nabel [naːb̥l̥]	Näbel	Nebel	Nebl	brouillard
agua	Wàsser [ʊɑsər]	Wasser	Wasser	Wasser	eau
om	Mànn [mɑˑn]	Maa	Mann	Mà	homme
mangià	assa [asə]	ässe	essen	essa	manger
trincà/bev	trenka [d̥rənŋ̊ə]	trinkche	trinken	trenka	boire
piscin	klai [g̊laɪ̯]	chlei	klein	kloi	petit, petite
bagaj	Kind [kɪnd̥]	Chind	Kind	Kind	enfant
di	Däi	Dag	Tag	Dàg	jour
dona	Fràì	Frou	Frau	Frau	femme

Toponomastiga

Nòmm de città alsaziann cont el nòmm frances e todesch de ona part e quell alsazian de l'altra:

- Strasburgh (*Strasbourg*/*Straßburg*): *Strossburi*
- Colmar/*Kolmar*: *Colmer*
- Mulhouse/*Mülhausen*: *Mehlhüsa*
- Altkirch: *Àltkírech*
- Soultzbach-les-Bains/*Bad Sulzbach*: *Sulzbach*
- Bellemagny/*Baronsweiler*: *Baretswiller*

S'Elsässisch hitt: l'Alsazian al didincoeu

Al dì d'incoeu l'Alsazian l'è parlaa de manch del 40% di gent de la region (soratutt i grand, che l'insegnen pròppi pòcch ai sò bagai), vist i agn e i agn de azion centralista del Statt frances, applicada vers tutt i parlà regionai.
Besogna poeu anca dì che a part l'azion de "francesizzazion" scomenciada del governa frances in del 1918 (ciovè l'ann che l'Alsazia l'è passada per la primma voeulta sota 'l controll frances e quand che 'l pensà nazionalista l'era in gran voga in de l'Euròpa intrega). Despoeu la segonda guerra mondial, l'Alsazian l'è devegnüü *la langue de l'ennemi*, ciovè la lengua del nemis (di Todesch). Tancc Alsazian hann inscì traa a monton la soa lengua, la soa coltura e gh'hann daa dent a provà in tucc i moeud de devegnì "Frances". I gioven de la minoranza todescòfena alsaziana se senten in del sò coeur "Frances" e minga on quejcòss d'òlter, al contrari di gioven de òlter minoranz, come per esempi i gioven todescòfen in provincia de Bolzan (Italia) che se senten nò Talian. Dessora quell lor el todesch l'imparen nò in sù i banch de scoeura e allora, in di oeugg de tancc gioven, la soa lengua mader l'è domà *une langue de vieux* (ona lengua de vegg) o *une langue de paysans* (ona lengua de villan). Per esempi quand che vun el và in d'ona bottia e 'l tacca sù a parlà Alsazian, anca se la commessa l'Alsazian el capiss, la resposta l'e squas semper in Frances. Perchè? Perche lee la se vergògna, compagn de tanc Lombard, de parlà la sova lengua mader. L'Alsazian, allora, l'è minga domà on parla di vegg e di villan, ma anch e soratutt on parlà "privaa": vun l'Alsazian, se 'l parla, 'l parla in de la soa cà o cont on circol bell stregg de amis e parent, e minga in pubblegh.

A bon cunt l'è anmò parlaa cont ona certa vitalità in confront ad alter lengov minoritari frances. Poeu, d'on para d'agn, hann anca taccaa su e insegnàll in d'ona quaj scoeura e, del 2002, tucc i agn fann su ol festival ciamaa "E Friejohr fer unseri Sproch" (ciovè "una primavera per la nosta lengua") cont fest, padijon, fer e marcaa in tutta l'Alsazia che se cruzzien de la promozion e del mantegniment de la lengua mader. L'è pacifigh che 'l declin de l'Alsazian se ved prima de tutt in di città grand 'me Strasburgh puttòst che in campagna.

Anca se l'Alsazian l'è dree a sparì come lengua viva, la soa influenza la se sent 'me substraa in del frances regional, che l'è on frances cont on quai costrutt de origin germaniga.

Vos correlaa

- Alsazia
- Todesch alemann
- Bass alemann

Utegnüü da "https://lmo.wikipedia.org/w/index.php?title=Dialett_alsazian&oldid=877946"

Quela pagina chì l'è stada mudifegada l'ültima völta del 8 Gen 2014, a 20:46.

El test l'è dispunibil suta licenza Creative Commons Atribüzion-Divid a l'istessa manera; pölvess ch'i ghe sien anca di alter cundizión. Varda i cundizión d'usagg per i detali.